

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Гузенко О.П.

*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри цивільного та господарського права
reginaguzenko2015@gmail.com*

Хороленко Ю.О.

*здобувач вищої освіти 4 курсу факультету №2
yulia.khorolenko17@gmail.com*

*Криворізький навчально – науковий інститут
Донецького державного університету внутрішніх справ
м. Кривий Ріг, Україна*

Проблема регулювання банківської діяльності завжди посідала чільне місце в економічній науці. Україна пройшла тернистий шлях до незалежності і зараз є молодою країною, що стрімко розвивається, тому дуже важливого теоретичного та практичного значення для неї має пошук способів вдосконалення державного регулювання банківської діяльності з метою забезпечення стабільності банківської системи і зростання вітчизняної економіки. Перш ніж перейти до розгляду основного питання, необхідно дати визначення ключовим поняттям, таким як «регулювання», «державне регулювання банківської діяльності».

На думку Д'якової І.І. регулювання – це система заходів, за допомогою яких держава проводить роботу по забезпеченню стабільного, безпечного функціонування комерційних структур, запобіганню дестабілізуючих тенденцій. У сучасних умовах регулювання зводиться насамперед до нагляду [1].

В Законі України «Про Національний банк України» (стаття 1) під банківським регулюванням розуміють одну із функцій Національного банку України, яка полягає у створенні системи норм, що регулюють діяльність банків, визначають загальні принципи банківської діяльності, порядок здійснення банківського нагляду, відповідальність за порушення банківського законодавства. Метою банківського регулювання і нагляду є безпека та фінансова стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників і кредиторів (стаття 55) [2].

Таким чином, можемо зробити висновок, що державне регулювання банківської діяльності — це система, яка виконує функції формування

банківського законодавства і здійснення банківського нагляду. Банківський нагляд включає контроль за діяльністю банків — моніторинг і заходи впливу (виконавча функція) і нормотворчу діяльність органу банківського нагляду (частково нормотворча функція).

Необхідно зазначити, що незважаючи на один із принципів банківської діяльності — незалежність від державної влади та економічна самостійність (ст. 4 Закону "Про Національний банк України"[2]), — Україна, як і кожна держава, повинна проводити повний контроль за діяльністю банківської системи, так як держава не може залишити без належного контролю таку сферу фінансової діяльності, як діяльність банківської системи.

Особливості режиму державного регулювання банківської діяльності визначають такі умови та чинники:

- банки є агентом реалізації грошово-кредитної політики і формування пропозиції грошей, тобто виконують важливі економічні функції;
- наявність асиметричної інформації на банківських ринках, що збільшує ризики ухвалення помилкових рішень;
- нездатність вкладників проконтролювати банки; - вагома соціальна ціна банкрутства банків;
- ризиковість діяльності і потенційна нестабільність банківського бізнесу;
- банківський бізнес особливо приваблює шахраїв і шукачів легкої наживи;
- тенденція до монополізації банківської сфери;
- перехід банків на міжнародну систему фінансової звітності;
- міжнародний характер та глобалізація банківської діяльності [3].

До головних органів, які беруть участь у державному регулюванні банківської діяльності, належать:

- Комітет Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності;
- Національний банк України;
- Міністерство доходів і зборів України;
- Антимонопольний комітет України;
- Міністерство фінансів України.

Так, Національний банк України здійснює регулювання та банківський нагляд відповідно до положень Конституції України, Закону України «Про Національний банк України», Закону України «Про банки і банківську діяльність», інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів Національного банку України. Національний банк України визначає особливості регулювання та нагляду за системно важливим банком, банком, що має статус Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, з урахуванням специфіки діяльності таких банків [4].

Проаналізувавши положення ЗУ «Про Національний банк України» та ЗУ «Про банки та банківську діяльність» у державному регулюванні банківської діяльності можна виділити такі стадії, а саме: розробка концепції, застосування концепції, контроль за виконанням концепції банківської регулятивної політики. Стадія розробки концепції за своїм змістом і сутністю є законодавчою діяльністю. Тут ведеться робота над розробкою та удосконаленням нормативно-законодавчої бази з питань банківської регулятивної політики.

Нормативно-правові акти розробляють суб'єкти, які мають право на законодавчу, нормотворчу ініціативу. Стадія застосування концепції передбачає застосування нормативно-правових актів у реалізації банківської регулятивної політики. Застосування здійснюють державні органи, які мають виконавчі повноваження і функції. Стадія контролю застосування законодавства передбачає проведення системного аналізу та експертизи реалізації регулятивної політики і розробка висновків, рекомендацій для її оптимізації. У кінцевому підсумку стадія контролю переростає у стадію концепції, адже тут реалізує свої функції банківський нагляд. Здійснюють контроль як нормотворчі, так і виконавчі органи.

Із вищевикладеного можна зробити висновок, що під терміном «регулюванням банківської діяльності» слід розуміти формування і впровадження державних правил і законів, які націлено на підтримку стабільності і надійності банківської системи, конкурентного середовища в банківській діяльності. Таким чином, на сучасному етапі розбудови вітчизняної банківської системи України вкрай актуальним є питання використання нових підходів до вдосконалення державного регулювання банківської діяльності.

Список використаних джерел

1. Д'яконова І. І. Модернізація банківського нагляду в Україні : монографія .Суми : Унів. кн., 2008. 279 с.
2. Про Національний банк України: Закон України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 29, ст.238 .URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
3. Хаб'юк О. Банківське регулювання та нагляд через призму рекомендацій Базельського комітету : монографія. Івано-Франківськ : ОППО; Снятин: ПрутПринт. 2008. 260 с.
4. Про банки і банківську діяльність Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>